

1. ΘΕΜΑ

Αφομοίωση ως προς την ηχηρότητα

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

(α) *σβήνω, κόσμος, γιος μου*

(β) *τον πατέρα, την τράπεζα, τον Κώστα, την κυρία (κάμπος, πάντως, πάγκος)*

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Εισαγωγικό

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Φωνητική αξία των γραμμάτων του ελληνικού αλφαβήτου

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

(α) μη φυσική προφορά των <σ> και <ς> που κανονικά ηχηροποιούνται πριν από ηχηρό σύμφωνο· γραφή ενός ηχηροποιημένου <σ> ή <ς> ως <ζ> εξαιτίας της φωνητικής του αξίας (*ζβήνω, κόζμος, γιοζ μου*)

(β) μη φυσική προφορά των <π>, <τ> και <κ> που μπορεί να ηχηροποιούνται μετά από ρινικό σύμφωνο· γραφή ενός ηχηροποιημένου άηχου ως ηχηρού εξαιτίας της φωνητικής του αξίας (*τον μπατέρα, την ντράπεζα, τον Γκώστα*)

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

6.1. Το σύμφωνο [s] τρέπεται σε [z] σε ομαλές συνθήκες προφορικού λόγου πριν από ηχηρά σύμφωνα. Αυτό συμβαίνει είτε στην αρχή λέξης, είτε στο μέσο είτε και στα όρια λέξεων (αν δεν μεσολαβεί παύση):

σβήνω, σμήνος = [zvino], [zminos]

ασβός, κασμίρι = [azvos], [kazmiri]

ο πατέρας μου, πες μου = [opatrazmu], [pezmu]

6.2. Τα σύμφωνα [p], [t] και [k] (και το ουρανικό [c]) τρέπονται σε [b], [d] και [g] (και το ουρανικό [ç]) αντίστοιχα σε ομαλές συνθήκες προφορικού λόγου από πολλούς ομιλητές όταν προηγείται ρινικό σύμφωνο (το οποίο εξάλλου αφομοιώνεται ως προς το σημείο άρθρωσης – βλ. σχετικό δελτίο):

τον πατέρα = [tom batera]

την τράπεζα = [tin drapeza]

τον Κώστα = [ton gosta]

την κυρία = [ti * çiria]

Η ηχηροποίηση των κλειστών που ακολουθούν ρινικό σύμφωνο μπορεί να συμβεί σε διάφορα περιβάλλοντα (και από μια άποψη είναι ο μόνος τρόπος από τον οποίο προκύπτουν ηχηρά κλειστά στη νέα ελληνική – δηλ. κάθε [b], [d] ή [g] προκύπτει από ένα συνδυασμό /mp/, /nt/ και /nk/, αντίστοιχα):

δεν το πες = [ðendopes] (< /ðen to pes/)

κάν' το = [kando] (< /kan to/)

κάμπος = [kambos] (< /kampos/)

πάντως = [pandos] (< /pantos/)

πάγκος = [paŋgos] (< /pankos/)

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Όπως και στις άλλες περιπτώσεις αφομοίωσης, χρειάζεται να τονιστεί η δυνατότητα συγκεκριμένων συνδυασμών να προφέρονται με τρόπο που δεν μπορεί να αναπαρασταθεί ορθογραφικά. Έτσι, σε πολλές περιπτώσεις πρέπει να γίνεται εξαρχής σαφές ότι μια λέξη περιέχει γράμματα που προφέρονται διαφορετικά από ό,τι θα περίμενε κανείς (λ.χ. *σβήνω*, *κόσμος*), ενώ σε άλλες περιπτώσεις μπορεί να εμφανίζεται ποικιλία ως προς τις προτιμήσεις των ομιλητών και επομένως η ίδια ορθογραφική ακολουθία να παρουσιάζει συστηματικές εναλλαγές μεταξύ ηχηρής ή άηχης εκφοράς κάποιων φωνημάτων / γραμμάτων (λ.χ. *τον πατέρα, την κυρία*).

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

Διάφορα φαινόμενα αφομοίωσης και ανομοίωσης που είναι δυνατό να επηρεάζουν την αντιστοιχία προφοράς και γραφής (βλ. σχετικά δελτία – λ.χ. ΑΤ1, ΑΤ2, ΒΣ12, ΒΣ13, ΒΣ14, ΒΣ15, ΒΣ16, ΒΣ17, ΑΤ27, ΑΤ28, ΑΤ29).

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 7, 18, 23.